

Íjíbítì

Nínú Jénésìsì orí 12A ti mọ ilẹ̀ Íjíbítì. Ní àkókò Ábúrámù (ní nṣkan bí ọdún 2000 sáájú Sànmáni Kristẹni), àwọn ará Íjíbítì ní Fárào. Kí ni wọn tún ní ní àkókò yí?

Rántí**Róòmù 1:22-23**, "*Wón jẹwọ pé àwọn jẹ ọlọgbón, wón sì di òmùgò, wón sì yí ògo Ọlórùn tí kì í dítàjé padà sí àwòrán ènìyàn tí ó lè dítàjé, àti eyẹ, àti ẹranko ẹlèsẹ méré, àti ohun tí n rìn kiri.*"

Àwọn ọlórùn Íjíbítì jẹ ẹranko, eyẹ, tàbí kòkòrò. Wón ní àwọn ọlórùn tí ó dúró fún gbogbo ìpele igbésí ayé. Wón yí Ọlórùn kan padà sí ọ̀pòlọ̀pò ọlórùn (Ìsìn Pòsípítà). Wón gbàgbó, gégé bí ọ̀pòlọ̀pò àwọn mǐràn ti gbàgbó, nínú Ọlórùn Níla kan, alágbára, àti ayérayé. Şùgbón... wón gbàgbó pé èdá yí tóbi jù àti alágbára láti sàníyàn nípa àwọn ọ̀ràn àti àyànmọ ènìyàn'. Nítorí náà... Ó 'yònda isàkóso ayé yí ... fún àwọn ẹgbé "ọlórùn" àti àwọn ẹmí ẹ̀şù, àwọn ẹmí rere àti búburú.' Èyí ni ohun tí àwọn ará Íjíbítì gbàgbó.

Báyí náà ni Àpósítèlì Pòlù şe rí àwọn nṣkan nígbà tí ó lọ sí Gírísi; ní Átẹ̀ni ó rí ohun ìrántí náà **'sí Ọlórùn tí a kò mọ'**.**Ìşe 17:23**.Tí ènìyàn bá n sin gbogbo àwọn ọlórùn ọ̀tọ̀tọ̀ wònyí, kò lè mọ Ọlórùn aláàyè àti ọ̀títọ̀. Kódà lóní láti òkè Mars ní Athens, o lè rí Parthenon pèlù gbogbo àwọn tẹ̀mpìlì rẹ̀ fún onírúurú ọlórùn.

È jẹ ká wo àkókò ìjádẹ̀lọ̀ níbi tí **Olúwa Ọlórunkọ̀lu** awọn oríşà Egipti lati fi ẹniti Oun jẹ han wọn. "*È sọ àwọn àmì àti isẹ̀ iyanu mi di púpọ̀ ní ilẹ̀ Íjíbítì.*"**Èkísódù 7:3** "*Èmi yóò sì şe idájọ̀ lórí gbogbo àwọn ọlórùn Íjíbítì. Èmi ni Olúwa.*"**Èkísódù 12:12**.

A mọ àwọn iyonu mewaà tí a nílò láti dá àwọn ènìyàn Ọlórùn sílẹ̀ kúrò ní Íjíbítì. È jẹ ká a kọkọ kiyèsí pé Ọlórùn mú ọ̀kúnrin tí a mọ̀ sí ọ̀kan lára àwọn wòlì Ọlórùn, ó sì fi í şe aşojú Rẹ̀ níwájú Fárào gégé bí "*ọlórùn kan fún Fárào.*"**Èkísódù 7:1**.Lẹ̀yìn náà, Ó yan Ááróni láti jẹ wòlì Mósè. Wón gbé Fárào ga ní Íjíbítì gégé bí ọlórùn. Ọlórùn gbé Mósè ga ju ọ̀n lọ. Nípa ọ̀rọ̀ Mósè, àwọn iyonu wònyí yóò şelẹ̀! Gégé bí Ọlórùn şe máa lo wòlì gégé bí agbòrşoş, bẹ̀ẹ̀ náà ni Mósè yóò şe ní Ááróni gégé bí wòlì rẹ̀.

Farao béèrè ìbèèrè náà "**Ta ni Oluwa, ti emi o fi gbọ ohun rẹ̀láti jẹ kí Ísírẹ̀lì lọ?kò mọ Olúwa;**bẹ̀ẹ̀ ni èmi kí yóò jẹ kí Ísírẹ̀lì lọ."**Èkísódù 5:2**

Ọlórùn jẹ oníyò̀nù gidigidi nígbà tí ó n bá Fárào àti àwọn ará Íjíbítì yí lò. Ó kílò fún Fárào ní ìbèrẹ̀ (pe é ní ìdíje) "*Yàlà jẹ kí ọ̀mọ̀ mi lọ tàbí kí n pa ọ̀mọ̀ rẹ̀.*"Nínú**Èkísódù 4:22,23**,Ọlórùn sọ pé orílẹ̀-èdè náà, "*Ọ̀mọ̀ mi ni Israeli, àkọ̀bì mi pàápàá.*"(Wón wà ní ilà ilé-í -**Jénésìsì 3**)Ọlórùn rán ọ̀pòlọ̀pò iyonu (ìkìlò) kí Ó tó fowó kan àkọ̀bì Íjíbítì, ó fún Fárào ní àkókò láti mọ Ọlórùn kí ó sì jẹ kí Ísírẹ̀lì lọ. Fárào kò yan láti lo àwọn ànṣàni wònyen, nígbà iyonu ikeyin, èyí ni ohun tó şelẹ̀! Njẹ a rí èyikéyí nínú àwọn ìkìlò wònyí lóní?

È jẹ ká wo "Àwọn ọlórùn Íjíbítì"

Ní igbà àkókọ̀ tí wón lọ sọ̀dọ̀ Fárào, ọ̀pá Ááróni di ejò.**Èkísódù 7:10**.(tannin, ọ̀rọ̀ Heberu gégé bí a şe lò ó nínú **Sáàmù 74:12**, 'Léfiátáni',**Àisáyà 27:1**'Leviatani ejò tí n lu nṣkan

Jóòbù 7:12'eja whale jẹ irú èdá amphibian kan, tàbí èdá omi. Èyí tí ó wọ̀pọ̀ jùlọ̀ ní Íjíbítì ni Crocodile. Onà àkókọ̀ tí a lè fún ejò ni 'nashash' nínú orí**4:3**,Níbi ni 'tannin= whale'... Nínú**Jeremáyà 9:11**dragoni ni. Ninu iwe Isaiah ati**Esekieli**a tùmọ̀ rẹ̀ sí dragoni.) Ọ̀rọ̀ kan náà ni a lè tùmọ̀ sí 'Leviathan' tàbí 'dragon'.

Àwọn ará Íjibítì ní jòsìn Ọkẹ. **Sébakí** jẹ òrìṣà ibi pèlú orí ọ̀nì. **Apepi** Ó jẹ ọ̀tá pàtàkì fún gbogbo àwọn ọ̀lórùn oòrùn, ó sì farahàn ní írísí ọ̀nì. Àwọn ará Íjibítì ní ẹ̀ àtò ỳanu kan ní tẹ̀mpilì Amen-Ra ní Thebes. Wọn rò pé Apepi gbiyànjú láti dènà kí ọ̀lórùn oòrùn Ra má baà yọ. Ó ru mà̀nà máná, ààrá, ijì, ijì líle, àti òjò sókè, ó ní gbiyànjú láti fi àwọ̀sánmà, ikùukùu, kùrukùru, àti òkùnkùn dí oòrùn. Ètò ìsìn àwọn ará Íjibítì jẹ ìsápá láti dínà Apepi. Ó jẹ ijòsìn pàtàkì fún Íjibítì àti ohun àkòkọ tí Ọ̀lórùn fi kọlu.

Àpóstélì Pòpòlù mẹnù ba àwọn onídán wònyí ó sì lò wọn gégé bí àpẹ̀rẹ̀ nínú **2 Tímóti 3:8**, "*bí Jannes àti Jambres ti tako Mose, bẹ̀ẹ̀ ni Njé àwọn wònyí ní tako òtítító, èyin èniyàn onínú dibàjé, àwọn ẹ̀ni tí a ti kọ̀ sílẹ̀ nípa igbàgbọ̀.*" Àwọn onídán ará Íjibítì wònyí ní agbára díẹ̀!

Njé a máa ní rí irú ẹ̀ni bẹ̀ẹ̀ lónìí? "*È kọ̀ òtítító sílẹ̀, èyin èniyàn oníyéméjì, àwọn ẹ̀ni tí a ti kọ̀ sílẹ̀ nípa igbàgbọ̀.*"

THE ATTACK BY GOD AGAINST THE GODS OF EGYPT CHARTED

Plague#	Plague	Scripture	Affected	Result	Egyptian god attacked
	Water turned to blood	Ex. 7:14-25	7 days Everyone affected	Magicians duplicated	Hapi : a fat man with breast of a woman indicating powers of fertility & nourishment (Nile River was the 'life blood' of Egypt)
2	Frogs	Ex. 8: 1-15 Frogs can't Live in bloody water!	Everyone affected	Magicians duplicated (could not remove them) Frogs sacred, couldn't kill them.	Heka , a frog headed goddess. Also shown holding a frog out of whose mouth flowed a stream of nourishment. One of the oldest & mother goddess of fertility & rebirth. Patroness of midwives.
3	Lice (Gnats)	Ex. 8: 16-19 Lice eat dead frogs	Everyone affected	Not duplicated Magicians recognized the finger of God	Geb , closely related to earth, made his report to Osiris on the state of the harvest.
4	Flies the Swarms	Ex. 8: 20-27 Flies breed on stinking dead frogs & me" dead fish.	Goshen not to be affected	Pharaoh said, "Go in land" only. Then "not very far away" & pray "entreat for	The Egyptian scarab, spoke of eternal life. This swarm of the sacred thing is a curse to the people.
5	Murrain	Ex.9:1-7 animals on only. cattle. bacteria, carried by insects) (Anthrax)	Israel not Dead fish & frogs breed	None, just dead to be of Egyptians affected	Apis , the black bull. Temple in Memphis. A new Apis was believed to be born upon the death of the old. (Archaeologists have unearthed hundreds of mummies of bulls, entombed in sarcophagi. No indication here that the Egyptian cattle were born to replace these deceased!
6	Boils	Ex. 9:8-17 From dust of furnace not related to past plagues.	Man & beast in Egypt	Magicians get it first Could do nothing.	The priests who served in Egyptian temples had to be clean, without defects or sickness. This shut down all false worship.
7	Ẹ̀ki. 9:18-35		Goshen kò gbọ̀dò ni ipa lori.	Farao gba ẹ̀ṣẹ̀, & VS 14-16 & 19-21 A kilò fún wọn láti béèrè fún àdúra fún màlùù. VS27 inú Ànfaànì fún àwọn onígàgbọ̀ láti yera fún ìpalára náà. Iris, abo-ọ̀lórùn aféfé, (ó yẹ kí ó darí òjò, àti bẹ̀ẹ̀ bẹ̀ẹ̀ lọ)	
8	Àwọn Eésú Ẹ̀f. 10: 1-20		Ojú ti ilẹ̀ ayé nínú rẹ̀ Etíkun. Gbogbo igi, ewéko, àti bẹ̀ẹ̀ bẹ̀ẹ̀ lọ. Farao gbà pé ó dẹ̀ṣẹ̀, ó sì sọ fún wọn pé kí wọn lọ sáájú àjàkálẹ̀ àrùn náà.	Ọ̀lórùn béèrè pé, "Igbà wo ni ó máa pé tó?" VS 3, Fáraò béèrè pé "Igbà wo ni ó máa pé tó?" VS 7	Aféfé ni wọn ní jòsìn ní Íjibítì lábé orúkọ Kneph. VS 11: Kò fẹ̀ jẹ̀ kí àwọn ọ̀mọ̀dé lọ. Farao béèrè fún àdúra VS 16 (ìgbọ̀ràn onípò)

9	Òkùnkùn Èkís. 10:21-29	Ilẹ̀ náà Íjíbítì	Ojọ̀ méta	Òkùnkùn ní ọ̀sán, ìdájọ̀ yíí lòdì sí ọ̀lọrun oòrùn, Ra; ọ̀lọrun olórí tí wọn ní jọ̀sìn. (Ra tàbí Re, tí a fi ara èniyàn àti orí àwokòtò ẹ̀ ẹ̀fihàn rẹ̀. Àmì pàtàkì - oòrùn disk àti obelisk. Tẹ̀mpìlì olórí wà ní ilú náà Hèlíópólìsì.
10	Ikú Ọmọ ọ̀dún 11 àti 12 àkókó	Ikú sí àkóbí Íjíbítì, ọ̀kùnrin àti ẹ̀ranko.	Farao wí pé, “È lọ, ẹ̀ mú gbogbo àwọn ọ̀lọrun Íjíbítì, kí ẹ̀ sì máa ọ̀sọra fún wọn: Èmi ni Olúwa.” Ó ní, “È lọ, kí ẹ̀ sì sùre fún mi.” pẹ̀lú. Orí 12: 31-32	
	Òkun Pupa Ìkẹyìn Èkís. 14:5-31	Ikú gbogbo òmìnira fún Ísírẹ̀lì, ọ̀mọ ogun ti Farao <small>Egbé ọ̀mọ ogun.</small>		Fáraò fúnra rẹ̀.

ÀWON ÀLÀYÉ SÍ ÀWON OLORUN ÍGÍPÌTÌ.

Ìpèyìndà wà, kòdà nínú ìjọ̀sìn àwọn ọ̀lọrun èké. Ó ọ̀sọra fún àwọn èniyàn láti dúró ní ipa ọ̀nà àtíjọ̀. Ní àkókó, wọn mọ Ọ̀lọrun tòótọ̀, lẹ̀yìn náà wọn dá àwọn ọ̀lọrun tiwọn, lẹ̀yìn náà wọn yí agbára tí a fi fún àwọn ẹ̀dá wọn padà. Àpẹ̀rẹ̀: **Ra** Nínú ètò ìpilẹ̀ṣẹ̀, a kà á sí ẹ̀lẹ̀dàá àti olùṣàkóso àgbáyé. Lẹ̀yìn náà, Ra di ẹnì tí a so pọ̀ mọ̀ àwọn “ọ̀lọrun pàtàkì” miiran pàápàá jùlọ. **Ámọ̀n** àti **Horus**. Ìjọ̀sìn Ra jẹ̀ ohun gbogbogbò ju àwọn ọ̀rìṣà miiran lọ àyàfi **Àwọn Osiris** àti nígbà gbogbo tí a bá ní so pọ̀ mọ̀ ìjọ̀sìn **Amun**, **Nọmbà**, àti **Sẹ̀bákì**. Èyí ló mú kí àwọn ètò ìṣọkan ti **Amun-Ra**, **Num-Ra**, àti **Sebek-Ra**, àwọn ọ̀rìṣà tí a ní jọ̀sìn papọ̀.

Şùgbọ̀n **Rawá** lẹ̀yìn náà **Ptah**. Ní Íjíbítì ìgbàni *itàn àròso*. Ọ̀kan lára àwọn ọ̀lọrun tó tóbi jùlọ àti ìṣáájú tí a ọ̀pẹ̀júwe gégé bí “ẹ̀dá ayé,” baba àwọn ọ̀lọrun àti àwọn ẹ̀dá ayé yíí, “baba ìbèrèpèpè” ni Ptah. A sàbà máa ní fi hàn gégé bí iyá pẹ̀lú àwọn àmì àti ẹ̀mí iyè, agbára, ìdúróşinşin, ìmólè, àti ọ̀títọ̀. Ó ní agbára àwọn ọ̀kùnrin àti obìnrin nínú rẹ̀, ó sì kà á sí “ọ̀lọrun méjì”. Kòkòrò mímọ̀ tó bí ọ̀mọ̀ “*laisi aşoju t’Ìbálòpò*” ni a gbé lé èjìkà Ptah gégé bí orí rẹ̀. Ní àkókó, “ọ̀lọrun kan” (Ìsìn Monotheism) lẹ̀yìn náà, Ìsìn Polytheism, şùgbọ̀n Ptah máa ní wà ní orí “àwọn ọ̀lọrun” nígbà gbogbo. Ohunkóhun tí ó bá fúnni ní iyè yẹ fún ìjọ̀sìn wọn.

Àwọn Osiris jẹ̀ ọ̀kan lára àwọn ọ̀rìṣà ilẹ̀ Íjíbítì pàtàkì. Ní ìpilẹ̀ṣẹ̀, ọ̀rìṣà àdúgbò náà wà ní àwọn ilú àtíjọ̀ ti Abydos àti Busiris ní etíkun iwọ̀ oòrùn odò Náílì (ní nkan bí máìlì 100 sí gúúsù Tíbésì) níbi tí wọn sin ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọn ọ̀ba ilẹ̀ Íjíbítì ìgbàni sí. Osiris dúró fún agbára ìṣẹ̀dá ọ̀kùnrin nínú ìṣẹ̀dá, ó sì di ẹnì tí a mọ̀ mọ̀ oòrùn tí ní wọ̀. Wọn kà á sí aláakòso ìjọ̀ba àwọn òkú ní agbègbè ìjìnlẹ̀ tí ó wà ní ìsàlẹ̀ ilà oòrùn. Ó jẹ̀ arákùnrin àti ọ̀kọ̀ sí **Isis**, abo-ọ̀lọrun ayé àti ọ̀şúpá. Osiris, gégé bí ọ̀ba Íjíbítì, ní àwọn èniyàn kan tí wọn jẹ̀ aláiláàánú, ó sì kọ̀ wọn ní ọ̀fin, ìṣẹ̀ àgbè, àti ẹ̀sin. Tí arákùnrin rẹ̀ pa Şètò. Set tú òkú rẹ̀ ká, Isis rí òkú náà ó sì sin ín, ó sì sọ̀ pé ọ̀mọ̀ wọn Horus ni Osiris kan tí a tún bí fún ìgbà díẹ̀ bí. Horus gbẹ̀san ikú baba rẹ̀ nípa pípa Set, lẹ̀yìn náà ó gòkè lọ̀ sí itẹ̀. Osiris ní gbé ní ayé òkú gégé bí aláakòso òkú, şùgbọ̀n bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé Horus ni a kà sí orísun iyè tuntun.

Níbi ayeyẹ ọdọdún, wọn pohùnréré ẹkún nílá fún ikú Osiris. A fi àkàrà, oyin, àti tùràrí kún akọ màlúù kan, a fi òróró kún un, a sì dáná sun ún. Nígba tí iná nàà ní jò àwọn èniyàn, wọn ní sọfọ, ohun tí ó kù nínú ẹbọ nàà ni a jẹ. ejò a pa á bí ère.

Ìbùkún àti iyè dára, sùgbón ibi tún wà ní ayé. Ẹmí ibi kan wà. Òun niejò ti a pe **Typhon** Látí ọwọ àwọn ará Gíríkì, àwọn ará Íjìbítì pè é ní Sẹtì, ní èdè Hébéru Sátání.

Set ni ògbònkangí iwà ibi; apàniyàn, ó pa Osiris.

Nínú itàn àròsọ àwọn ará Íjìbítì, Horus jẹ ọlórùn ọrun, ìmọlẹ, àti iwà rere. Ọkan lára àwọn ọlórùn pàtàkì, olùrànlówọ nílá, ọwọn àwọn ayé. Horus, ọmọ Isis, abo ọlórùn isẹdá, àti Osiris, ọlórùn ilẹ abé ilẹ ní bọlá fún ẹmí baba rẹ. Lẹyìn tí arákùnrin búburú rẹ Set, ọlórùn òkùnkùn àti ibi, pa Osiris, ó gbèsan ikú baba rẹ nípa pípa baba rẹ. Ó ní jòsìn jákèjádò Íjìbítì, wọn sàbà máa ní fi Horus hàn gégé bí ọkùnrin tí ó ní orí àṣá. Ó jẹ ọlògbón ìmọlẹ. Ó gun ọkọ ojú omi oòrùn, ó sì fi ọbẹ gún ejò Apopi. Ó tẹ àwọn ọ̀nì lábẹ ẹsẹ rẹ. Írísí disiki oníyẹ - ó sẹgun Erinmi. Horus pa ànítijú àti ẹsẹ run nígbà tí wọn bá pè é. Gbogbo aráyé yò nígbà tí wọn bá rí oòrùn, wọn sì yin ọmọ Osiris, ejò nàà sì yípadà, ó sì sá lọ. (Horus ni 'Apollo' àwọn ará Gíríkì.)

Àwọn Ọlórùn kékeré ti Íjìbítì:

Thoth-ọlórùn ọ̀sùpá (orí Ibis)

Mat-abo-ọlórùn otitọ. Ọmọ rẹ Jakula - ni olórí Anubis.

Èkejì, ẹmí méréni tí a pè ní **Àmì**ni tí ó ẹ̀ àkóso itọ́jú òkú.

Chnun

Khem-“Pan” ti Gíríkì.

Nit

Ní ríronú nípa àwọn itàn àròsọ wònyí, a lè rí bí èniyàn ẹ̀ ẹ̀ àwọn ọlórùn àní láti ọ̀dò àwọn èniyàn míràn?

Nínú itàn Ìjádẹlọ àwọn èniyàn Ísírẹ̀lì àti nínú itàn àwọn ọlórùn Íjìbítì, **agolo a pinnu boyaokan ọlórùn nigégé bío daragégé bí èlòmíràn ni? Sẹ ẹ̀sìn Íjìbítì ni? gégé bío daragégé bí ti àwọn ará Chad? ọkan isin nikangégé bí o dara gégé bí èkejì?**